

Drama rural

En les darreres quatre dècades, alguns dels millors novel·listes catalans (Jesús Moncada, Maria Barbal, Pep Coll o Antoni Pladevall) han consolidat els seus universos literaris emmarcant històries i personatges, de dimensió universal, en un entorn rural i han fet emmudir la crítica pretesament postmoderna que, ja als anys vuitanta, parlava de la “novel·la rural” (contraposant-la a la “novel·la urbana” de moda) amb un to despectiu, com si aquests escenaris retratessin un món massa petit per als selectes gustos del lector cosmopolita. Com si no es pogués aprofundir en els plecs de la naturalesa humana des de qualsevol racó del Pirineu o de la plana osonenca.

Darrerament han aparegut dues novel·les de dos d'aquests autors i no podem fer res més que celebrar-ho. De *L'any que va caure la roca*, de Pep Coll, en parlaré més endavant. Ara vull cantar les excel·lències de *La clau anglesa* (Univers, 2020), d'Antoni Pladevall, un drama d'ànimes turmentades, secrets i violència latent que podrien passar per intensos dramas rurals com els que sortien de la ploma magistral de Víctor Català, si no fos que Pladevall, amb un domini de la llengua que talla la respiració, perfuma el text amb bones dosis d'una ironia intel·ligent i molt

particular que no és tan evident en l'estil de la irreductible autora empordanesa. Pladevall sap de què parla, i de qui parla, perquè el món que retrata és el seu, aquell en què va viure la infantesa i bona part de la joventut. Pertany a la generació frontissa dels qui, havent viscut en un entorn pagès, van deixar el mas per anar a estudiar. Ningú que no ho hagi viscut és capaç de penetrar en l'ànima dels masovers, en els costums i la murrieria desconfiada dels pagesos, en les intrigues polítiques dels pobles petits. Per això els universos literaris de Pladevall, Coll, Barbal o Moncada són tan bons, perquè són autèntics. A Pladevall, a més, no li fa por la frase llarga, estirada i elegant, que executa, com l'acròbata que fa un triple salt mortal, amb una seguretat que només és a l'abast dels grans escriptors. L'arrauxada Rosa de l'Albereda o el solitari Tomàs de Bancells són presentats, com la resta de personatges, des d'un punt de vista rotundament realista, definits meticulosament a partir dels gestos i de les paraules, i participant en un seguit de situacions quotidianes que sovint voregen l'esperpent, però que mai no resulten inversemblants. La sorruderia, el tarannà desconfiat, les fidelitats ancestrals, el trasbals davant dels canvis... són presentats al lector a partir d'una xarxa de relacions humanes que van endavant i endarrere en el temps, i que amaguen un secret terrible, que no descobrirem fins al final i que està relacionat amb el títol: *La clau anglesa*.

